

Уладзімір Арлоў

Фаўна сноў

Вершы

Мінск

“Мастацкая літаратура”
1995

www.kamunikat.org

Паром праз Ла-Манш

Я так і думаў:
тут амаль ніхто
(калі не лічыць мяне)
не гаворыць па-беларуску,
але,
каб ты была са мною,
гэты дробны недахоп
імгненна ператварыўся б
у велізарную перавагу, бо
ў гушчыні палубнай публікі
мы маглі б гаварыць пра нашы пачуцці,
не саромеючыся самага патаемнага
(ты ведаеш, якія вострыя адчуванні
могуць падараваць проста слова),
за выключэннем таго,
што нельга казаць нават шэптам у ложку —
пагатоў, мы з табою схільныя да прымхаў і
часта стукаем тры разы па дрэве.

Наш карабель
(па-тутэйшаму — *ferry*, альбо *boat-ship*)
гайдает ўсе мацней, і
ўжо бсць першыя ахвяры марской хваробы.
Я раблю выгляд,
што не снедаў у Бельгii
і не жлукіць піва ў карабельным бары

цалкам прадбачліва,
а не з банальнай прыгчыны
адсутнасці фунтаў і франкаў.
Праўда, манет хапіла б на званок табе
(уяві, што на палубе есць тэлефоны,
якім усё роўна: Токіо або Лепель),
толькі я забыў пра розніцу ў часе.
(Цікава, хто пражыў гэтыя дзве гадзіны
замест мяне?)
Порт Ramsgate
выдае з мора на шыкоўныя дэкарацыі
да фільма «Каханка французскага лейтэнанта»
паводле рамана жыхара гэтае высipy Дж. Фаўлза
Я не казаў табе, што
білет у Ramsgate
(разфм са сваім тэлефонам)
дала мне ў Мтнску дзяўчына з вачымі
зяленымі, як сённяшні La-Manش,
якую я ахвотна
запрасіў бы павячэрца разам —
калі б на свеце не было цябе.
За прыбярэжнымі кулісамі
рыхтуецца да выходу мытнік
з шэкспіраўскім іменем Рычард,
які прыме мяне
(відаць, дзякуючы рудой барадзе)
за хлапца з Ірландскай Рэспубліканскай Арміі.
Але ўсе скончыцца памысна,

калі не лічыць спазнення на вакзал «Victoria»,
дзе ўчора ірландцы
мімаходзь апусцілі ў сметніцы
чарговую партыю бомбаў,
замаскаваных пад порцыі пламбіру,
каб два чалавекі
ўжо ніколі не змаглі трапіць у Еўропу,
а яшчэ адзін
здолеў бы наведаць яе
ў камфартабельнай калясцы для бязногіх.
Усе скончыцца памысна:
я хутка прывыкну да левабаковага руху
(урэшце, гэта пустая фармальнасць,
бо ўсе мы, згадзіся,
рухаемся ў адным кірунку,
хоць часам нам з табою ўдаецца
рухацца насустрach адно аднаму
і нават сустракацца);
у тэарыстаў будуць велікодныя вакацыі;
я пакажу, як прайсці на Holden Road
пажылой мурынцы з Вест-Індыі, і за гэта
мяне нязлосна цапне за нагу
пародзісты брытанскі сабака
невядомае мне пароды;
голуб з Trafalgar Square
на знак асаблівага даверу
пакіне белы кружок
на майм зяленым швэдры

(у Менску
адзін абазнаны габрэй скажа, што
апрача зялёнага швэдра ў мяне зяленая аўра;
я не прамінаў бы падзяліцца гэтымі звесткамі
з зеленавокай Ленай —
калі б на свеце не было цябе);
і калі я зноў падымуся на boat-ship,
Англія здасца мне
ўтульным зялёным хутарам,
дзе можна было б затрымацца яшчэ на тыдзень,
каб там больш гаварылі па-беларуску,
прынамсі — ты.

Сустрэчныя

Хто гэты стары,
што спрабуе разлічыцца за віно
стараўнімі манетамі
са сцёртымі профілямі?
Хто гэтая жанчына,
што чытае ў метро ліст,
напісаны маім почыркам?
Хто гэтае дзіця,
што бесклапотна напявае
імёны маей каханай,
вядомыя
толькі ей і мне?

Парыжанка з Кносас^{*1}

Парыжанка з Кноса,
ты едзеш у менскім трамваі № 6
з крыжыкам на язычніцкай шыі,
у суправаджэнні сіняга пеўніка,
які не паспей зрабіцца мужчынам.
Каб прыдумаць табе біяграфію
(у грамадскім транспарце
я баўлюся такімі бяскрыўднымі гульнямі),
дастаткова трох дрогкіх прыпынкаў.
Ты чамусьці працуеш архітэктарам,
начальнік называе цябе
танканогай карыятыдаю,
маючы наконт ножак з цёплага мармуру
далёкасяжныя планы.
Ты скардзішся каханку,
які, у адрозненне ад начальніка,
ад саме вясны не дарыў табе кветак
і не прыдумаў нічога лепшага,
як зваць цябе марцовою коткай.
(Мужу на начальніка не скардзяцца.
Мужу гатуюць на вячэр у сіняга пеўніка.)

---

¹ Пад такой назваю вядома фрэскавая выява
маладой жанчыны (XVI ст. да н. э.) з Кносскага
палаца на Крыце.

Усё гэта да позеху трывіяльна,
але
ў тваіх антрацытавых вачах
люструеца іншы жыццяпіс,
дзе кожны сюжэт
слухае ўтрапёных цыкадаў,
душна пахнучы лавандаю.
Цар Мінас
не прапускае ніводнага хітона
(твой — не выключэнне).
Царьша Пасіфая
(O tempora, o mores!)

закахалася ў белага быка.

Дэдал
заняў пасаду
прыдворнага мастака і дойліда.

Гэта ён
пакінуў твой птушыны профіль
колеру лесавога мёду
на сонечных скавышах
заблытаных палацавых пераходаў, якія —
шэпчуцца прыдворныя —
могуць завесці неабачлівага чалавека
ў той час, дзе ён яшчэ не нарадзіўся,
або ў той, дзе яго ўжо няма.

Гэта ён
збудаваў Лабірынт,
але спярша

зрабіў сваёй гаспадыні
драўляную карову, дзе,
трапяткая ад страсці, яна чакала
пасланага Пасейдонам рагатага каханка.
(Іхняга знакамітага сынулю
на экзамене па гісторыі старажытнай Грэцыі
мой аднакурснік назаве Дзіказаўрам;
старэнкі прафесар
дзівам пазбегне інфаркту.)
Ты таксама ведаеш, што такое чаканне —
ад карэнъчыкаў валасоў
да вільготнае наквеці, якую
бессаромныя Дэдалавы вусны
ператваралі ў кветку шыпшыны
з нашых гіпербарэйскіх раздарожжаў
з разбуранымі капліцамі
ў сціплым аздабленні піжмы і крывавініку.
Шчасце доўжылася
цэлых пяць начэй —
пяць цяжкіх амфараў палевага віна,
пяць зорных пылінак Касіяпей,
пяць усмешак той,
што нарадзілася з марской пены, —
пакуль Дэдал
не даў парады Арыядне,
якую няждзячны Тэсей
пакіне на гарачых камянях выспы Наксос,
дзе пасля любоўных гульняў

грэюцца нерэіды.

Цар Мінас

кінуў твойго каханка ў вязніцу
(ганарап за драўляную карову
плюс ідэя з клубком нітак),
куды ты пакрыёма носіш яму
(ци не пазбавілі яго багі розуму?)
шарыкі воску і птушынае пер'е.
Яшчэ наперадзе

Траянская вайна,
бітва на Нямізе,
вынаходства трамвая і
трагічная смерць сіняга пеўніка,
якога з'есць на вячэру твой муж,
і потым
ты асуджана прымеш порцыю
звыклых, як краявід за вакном, ласак,
а цела будзе ціха спываць пра того,
каму ты носіш ваксовыя шарыкі
з пер'ем крыцкіх лебедзяў.

Я выйду на тваім прыпынку,
паднясу табе торбачку з пеўнікам
у жалобным вянку з салатавых лісцяў,
прыцішана прамоўлю на адвітанне:
Бывай, парыжанка з Кноса,
і атрымаю ў адказ
спалоханы позірк,
якім не глядзяць на вар'ятаў.

Твае Імёны

Я забываю слова.

Словы забываюць мяне.

Мы сустракаемся на белым аркушы,
не пазнаючы адзін аднаго,
спяшаючыся разысціся,
быццам прахожыя ў прыщемнай выгбе
дзе-небудзь у Рызе
каля сабора св. Якуба
або на менскім праспекце
насупраць крамы «Гарбата».

Толькі твае імёны

яшчэ памятаюць мяне.

Я яшчэ пазнаю іх
у крыклівых натоўпах чужых найменняў,
выводжу іх на паперы
(чамусьці ў ніжнім левым кутку,
чамусьці зялёным атрамантам),
пішу іх сцішана й асцярожна,
захінаю рукой
ад ветру з расчыненага вакна —
каб не паляцелі ў невараць
чародкаю зяленых стракозаў.
Баюся заблукаць без іх
на гэтай гулкай белай роўнядзі,
дзе так часта надараюцца з'явы

пад назваю fata Morgana.
Баюся заблукаць неззаротна.

Цябе завуць Трава.
Цябе завуць Неба.
Цябе завуць Вогнішча.
Цябе завуць Дарога.

Архіварыус Война

Прыкладна раз на год,
звычайна перад Калядамі
паводле грыгарыянскага календара,
мне сніцца
полацкі архіварыус Аўгустын Война,
маладжавы манах-базыльянін
з залатым зубам,
таемны геданіст
і, магчыма,
мой продак,
які не першы год
судзіцца з полацкімі езуітамі,
складаючы каліграфічным почыркам
дваццаць сёму скаргу
каraleўскім камісарам.
Войну замінае спаць гадзіннік
на касцёле святога Стэфана.
Война лічыць шарлатанствам
механічную галаву з калегіума,
што гаворыць на ўсіх вядомых мовах,
і наогул
мае да Таварыства Ісуса
спадчынную нялюбасць,
за выняткам айца Папэ, якому
(зусім дарэмна)

давераны вінны склеп
(ен таксама мне сніцца,
аднак трохі часцей),
айца Папэ,
які можа нацадзіць з дубовае бочкі,
равесніцы Літавора Храптовіча,
кухаль старога мёду і —
бывай, любая прастуда.
Война здымает з паліцы
мае кніпі з аўтографамі,
спярэшчаныя іранічнымі маргіналіямі,
за якімі сарамяжліва хаваецца
чараватая пляшка,
і — у залежнасці ад настрою —
звоніць па тэлефоне
спачатку айцу Папэ
або адразу мне самому —
тут я прачынаюся
ад начнога міжгародняга званка.
Хтосьці маўчыць у трубку,
плывуць па правадах
удары гадзінніка святога Стэфана,
пяюць на Дзвіне цыбатыя асначы,
хіхікае па-змоўніцку айцец Папэ,
шэпча ўва мне ўпэўнены голас:
ты таксама
прыснішся камусьці на Каляды,
набраўшы тэлефонны нумар,

які можна адчукаць
адно ў паперах у каралеўскага камісара.
якому падае каліграфічную скаргу
полацкі архіварыус Аўгустын Война,
маладжавы манах-базыльянін,
таемны геданіст
і, магчыма,
мой продак.

Студня

Нагнуся над студняю,
каб убачыць самога сябе.

Глядзяць на мяне
з глыбіні
то светлагаловы хлапчук,
то сівабароды стары,
а часам
няма адлюстравання,
быццам не нахіліўся ніхто
над студняй.

Няўжо гэта я — хлопчык?
Няўжо гэта я — стары?
Няўжо гэта я —
адсутнасць адлюстравання?

Бібліятэка імя Скарыны ў Лондане

Вечар, які бавіш
удваіх з «Sarmatiae Europeae
descriptio...»,
MDLXXXI²
віцебскага каменданта
Аляксандра Гваныні,
не вяшчуе нічога,
апрача ленаватай чацідкі думак
пра ўвішнага італійца,
што з маўклівага дазволу Кліо
беспардонна спісваў
у свайго падначаленага
Мацея Стрыйкоўскага.
(Абвінавачанне ў плагіяце
здъмаеца з прычыны даўнасці.)
Зялены авал святла
на велічным стале,
вартым штаба маршала Нея,
дзе шарыкавая асадка
на месцы цяжэznага каламара
з пазлачонымі музамі і гусіным пяром
выглядае як міні-спадніца
на шчадралюбных клубах

---

² «Хроніка Еўрапейскай Сарматыі.
1581 (лац.).

каралевы Боны.
Легкамысныя дыялогі
з героямі гравюраў
на ломкіх аркушах *in folio*
колеру леташняй аўсянае саломы.
Вялікаму князю Альгерду
можна выказаць шчырае спачуванне
(калі летапісцы, як зазвычай,
не ўводзяць нас у зман),
што ён не ведаў смаку
перабрадзілага вінаграднага соку.
У Віценя
ніхто не замінае запытацца
пра эпікурэйскія вусы
карчомнага заўседніка,
а яго мосць Скіргайла
няхай узгадае, як полацкія месцічы
прывязалі яго задам наперад
да старое кабылы.
*Habend sua fata libelli*³ —
аздобленая лацінаю выслоўе
таксама гучыць легкаважна.
І раптам
трывожны ветрык
вее ад паліцы,
наладаванай гатычнымі шрыфтамі.

Тамы ў цінёных пераплетах
спакваля поўняцца непрыхільнасцю.
Альгерд
на тытульным аркушы
пагардліва падцінае вусны.
Свідрыгайла
выцягвае з тула стралу.
Нічога добра га не абяцае
насуплены пагляд
Вітаўта.
Цяжкія шторы
набываюць знячэўку
скульптурную рэльефнасць —
іх хочацца падняць, каб пераканацца,
што там сапраўды пуста,
але лепей пакінуць
гэтыя падазронія складкі ў спакоі,
Стары лонданскі дом
абуджаецца якраз у тувд хвіліну,
калі ты неабачліва аказаўся
ягоным заложнікам.
Дом,
які прасцожана ўздыхае,
які здымаете ўніза вечай рукою
тэлефонную трубку,
прымушаючы ўявіць стол бастыёнам
і пасунуць бліжэй
сціплы томік *in quarto*

---

³ Кнігі маюць свой лёс (*лац.*).

пад даўжэзнай барокавай назваю
«Собрание припадков краткое.,.» etc.,
адзіную кнігу,
выдрукаваную па-беларуску
за ўсе доўгае XVIII стагоддзе.
(Факт, безумоўна, з гаркавым прысмакам,
хоць стагоддзе ўсе ж прамінула не
марна.)

Нешта дзеяцца з часам:

стагоддзі набываюць
розную працягласць і шчыльнасць і,
што самае небяспечнае,
пачынаюць дыфузіраваць,
у выніку чаго
твой 1994-ты можа апынуцца дзе-небудзъ
паміж Вялікай французскай рэзалюцыяй
і Луі Філіпам...

Каб упэўніцца, што змены
яшчэ не зрабіліся незваротнымі,
ты асцярожна сустрахаешся вачыма
з люстрам кніжнае вітрыны,
Павагаўшыся, люстра пацвярджае:
гэты. чалавек — пакуль што ты.

Мансарда

Аднойчы прачнецца тэлефон,
што гаварыў некалі
тваім голасам,
прачнецца на мансардзе,
якую,
утульна ўладкаўшыся
паміж попелкай
і томам «Махабхараты»,
вартуе
масянжовы Будда,
на мансардзе,
якая ў тое лета
была канспіратыўнай кватэраю
матылькоў-крапіунікаў,
на мансардзе,
якой даўно няма,
на мансардзе,
якую
адчыніе ў свет
геаграфічная мапа Еўропы
на ўсю сцяну,
і,
валяючыся ў ложку,
мы выбіраем на ёй
краіны і гарады,
да якіх яшчэ ненашмат далей,

чым да маладзіка,
што да замарачэння гушкаеца
на ясені за вакном,
над лавачкай, дзе
мы хацелі ператварыща
ў дрэвы,
каб спыніць
буруштынавае імгненне
таго вечара,
і прыдумалі з гэтай прычыны
ерэтыгнную малітву,
вартую вясёлага аўтадафэ
на Высокім рынку,
што была запісаная
тваім рок-н-рольным почыркам
і закаркаваная
ў зялёную бутэльку
з-пад жыщцярадаснага напою,
якая да смерці перапалохала
сапрана і алты
нашых верных канфідэнтаў
і канфідэнтак
з закінутай парковай сажалкі,
каб спыніць
буруштынавае імгненне
таго вечара,
калі свет быў неўміручы,
як перад шостым днём

тварэння.
Аднойчы на той мансардзе
прачнечца тэлефон,
што гаварыў некалі
тваім голасам,
і я
здыму трубку.

Вучыла бабуля

Не спі, калі сонца сяде,
бо заснеш з ім разам,
а ўранні ўжо не прачнешся.
Не глядзі ў люстэрка апоўначы,
бо растанеш у ім,
як солі драбінка
ў студні.
Не любіся з дзеўкамі ў жыще
і ў красках не любіся,
бо колькі каласоў зломіш —
столькі людзей
ад голаду сканае,
а колькі красак звяне —
столькі дзетак
на свет не народзіцца.

Пажатае жыта даўно,
і поплаў мой
скошаны.

Сонца сяде.
Глыбее ў дубовай асадзе
бабуліна люстра.

Каханка

Ты — мая каханка,
і зараз,
каб сёй-той не пакутаваў ад здагадак,
я адкрыю твае імя.
Праўда, сакрэт ужо вядомы
бяssonnamу, як Борхес, праспекту,
нашай раўнівай саўдзельніцы —
бабулінай саматканцы,
фатаграфіям і срэбнай рыбіне,
што прыплыла з іншых часоў,
дзе цябе і мяне звалі іншымі імёнамі,
дзе ты, магчыма, была лесбіянкай,
а я падабаўся мужчынам,
хоць не адказваў ім узаемнасцю.
Апрача таго,
твой адрес вядомы
паліvalьnай машыне,
якая падбіralа мяне ля пад'езда,
калі я рызыкаваў спазніцца
на ранішні канцэрт жабаў
пасля нашага ўлюbenага кактэйлю —
шампанскae сa світаннем,
часам з дажджком
або з кубікам лёду,
што мы дапівалі
кароткімі асцярожнымі глыткамі,

падобнымі да тваіх пацалунхаў
з легкімі прыкусамі.

(Напэўна, так кусаюцца
срэбныя паўночныя стракозы.)

Ты — мая каханка,
і я хачу, каб усе ведалі:
тваё імя — Ноч.

Двое вар'ятаў

У бабулінай прыдняпроўскай вёсцы,
дзе ціха жывуць
мае дзіцячыя радасці
і грахі,
дзе ў палове хатаў
начуе вецер
ды марцуюць здзічэлыя каты
(іх усе-такі не варта блытаць
з душамі гаспадароў),
селета з'явіліся
новыя жыхары.

У нецвярозы нядзельны адвячорак
за тыдзень да яблычнага Спасу
прыйшлі са станцыі
мужчына й жанчына
з адной абшарпанаю валіzkай
з жалезнымі набойкамі на кантах.
Яны выбралі
пустую хату
каля Ілюцінай крыніцы,
дзе стаяла некалі лазня,
у якой я ўпершыню саграшыў
з дзяўчынкаю-аднагодкай,
і атабарыліся там,
завесіўшы вокны
заместа фіранак

старымі газетамі
з партрэтамі Гарбачова.

Кажуць,
яны размаўляюць
на нейкай тарабарскай мове.

Кажуць,
яны пішуть нешта
ў вучнёўскіх сыштках,
уладкаваўшыся на сонейку
каля рэчкі.

Кажуць,
яны ўкленчваюць штораніцы
перед Іллюцінай крыніцаю
і моляцца на ваду,
а потым

цалуюцца ў ідуць у хату
любіцца:
ен — сівы як лунь,
а яна — маладая.

Кажуць,
яны збеглі
з магілёўскае вар'ятні.

Кажуць мне ўсё гэта
свяякі і суседзі
і просяць
пазваніць куды след,
каб прысыпалі машыну.

Гляджу я ўранні праз рэчку
на дзве постаці
ля Іллюцінай крыніцы:
стаяць яны на каленях,
а потым
бяруцца за рукі і
ідуць у хату.
Можа, і я
прыйду калі-небудзь са станцыі
з пашарпанаю валіzkай
перед яблычным Спасам,

Рэцэпт неўміручасці

Манускрыпт называеца
«Кнігау сноў».

Куфічная вязь
на пергаміне са шкуры газелі
дае падрабязныя інструкцыі,
як абвесці вакол пальца
смерць,
хітрамудра падмяніўшы яе сном,
і
прачнуцца ў іншым часе
не крыклівым немаўлёнкам,
а самім сабою.

Кнігу не ўпільнавалі
манахі Сінайскага манастыра,
дзе хапала цікаўных пілігрымаў,
што хацелі падстрахавацца
яшчэ і зямной неўміручасцю.
Радасць выкрадальнікаў
была кароткая, як песенька сініцы:
рукапіс не меў
апошняе старонкі,
зашыфраванага рэцэпту
зяртання ў свой час —
да зябкай дзяцеліны
з халоднымі ад расы антонаўкамі,
да вожыка,

што зімуе пад старым клёнам,
саграваючы сад
сваім кволым цяплом,
да лабірынтаў чарнавікоў,
спярэшчаных вусатымі выявамі
круглашчокіх каціных пысак.
Як проста зрабіцца неўміручым,
калі не трэба вяртацца
да тонкіх промнікаў
вакол даверлівых вачэй
колеру прыдзвінскага лёну —
цёплых павучынак,
якія аднойчы
пругка спынілі
твае матыльковае лётанне.

Гэтую гісторыю я пачуў,
чакаючы астатні цягнік
на канцавой станцыі метро,
ад старога габрэя з сумнымі вачыма,
які застаўся стаяць
на пустым пероне.

Азярына

Кідаю каменьчыкі
ў азярыну.
Кладуцца на жоўты жвір
адны.
Заміраюць на паўдарозе
зеленаватымі рыбінкамі
другія.
Адплываюць лігкімі чоўнікамі
трэція.

Тыя, што леглі на дно,
ператворацца па часе
ў зеленаватых рыбак.
Тыя, што былі рыбамі,
лягуць, акамянеўшы,
на дно.
Узляцца белымі птушкамі
лёгкія чоўнікі.

Кідаю каменьчыкі
ў азярыну.
У кожнага — сваё імя.

Бэзавы адвяч орак на краі стагоддзя

Бэзавае сутонне з кавай
пасля цэлага тыдня несустрэчаў
на паважанай канапе,
якой зноў трэба прывыкаць да нас,
настройвае на метафізічны лад.
На той тэрыторыі
цела —
нешта большае, чым цела,
якое складаецца з клетак
і ўсяго астатняга,
паведамляю я.
(Дыялог прысвячаецца снам.)
На той тэрыторыі
яно непадлеглае смерці,
а значыць,
у ім уласаблена вечнасць.
Ты ўсміхаешся
з адценнем самазадавленасці.
Ты не сумняваешся, што прысніца мне
магла выключна ты,
і я адчуваю
мурашыны ўкус сумлення:
сёння ў сне
я любіў не цябе, а тваю сяброўку,
якая ніколі не стане маёй
на гэтай выспе.

Ты ўступаеш у размову
ў іншай танальнасці,
называючы сон
прадмесцем смерці,
анклавам краіны,
надзейна абароненай ад нас
дзенным ratio,
калегіумам, дзе мы вучымся
бясконцаму дасканаламу сну,
нечытэльнымі чарнавікамі
загадкавага тэксту,
да якога мы рухаемся
павіястымі сцежкамі кашмараў
і бяссонных начэй.
З табою не бывае сноў-чарнавікоў
(гэта — я, і гэта — праўда),
сноў-эскізаў,
сноў-навелаў,
дзе ў фінале засталося
колькі нявыкрасленых фразаў.
Праўда і тое, што
такія сны здараюцца ў мяне
не толькі з табою,
бо
падараваць адчуванне вечнасці
можа хожная жанчына.
(Пра гэта лепей памаўчаць,
хочь маецца на ўвазе,

безумоўна, тэртыорыя сноў.)
Так я гутару з табою,
адважна здымаючы двукосci
з цытатаў лацінаамерыканскiх
раманістаў,
якіх мы звычайна чытаем па чарзе,
пакідаючы на палях
лёгкія рыскі
алоўкам цi фарбаваным пазногцiкам,
гутару,
зусiм выпадкова
сустракаючыся пад коўдраю
з тваімі ўсходнім i заходнім
паўшар'ямі
(полюс холаду
знаходзiцца ў раёне экватара),
пакуль стройная лопiка думак
не зведае разбойнага ўварвання
твойго алагічнага цела,
якое
адзiнае
здольнае падараваць мне вечнасць
тут,
на гэтай выспе,
у прыбоi бэзавага сутоння,
за пяць гадоў да новага тысячагоддзя,
якое таксама будзе пахнуць ментолам
на вулiцы забытага правадыра,

якая з гэтага адвячорка
будзе насіць
твае імя.

Upupa epops

Кожны раз,
як еду ў Полацк на цягніку,
у прынарачанскіх лясах
паміж Вілейкай і Будславам
на тэлеграфным дроце мяне чакае
стракатая птушка з вохрыстым чубком
і смешным лацінскім імем

Upupa epops,
а ў перакладзе — проста ўдод.
Калі разгарнуць энцыклапедыю.
можна даведацца, што

Upupa epops
манагам,
селіцца на ўзлессях,
у старых садах і парках,
ладзіць гнёзды ў крушнях,
жаролах і пнях,
а часам у пустых вуллях,
Толькі энцыклапедыя
не адказвае на галоўныя пытанні:
пра тое, як ён даведваецца,
што я ўзяў раніцою білет,
чаму я памятаю, што самачка
выседжвае птушанятаў
чаму ўзгадваю дуплісты дуб
над полацкім возерам

з сутонлівай назваю Люхава?
Вось зараз цягнік паверне,
і мы на імгненне
сустрэнемся з ім
вачыма.

У Карапевы

Твая кніжка,
тонкая, як жмуток купюрак
выда вецкага ганарапу
(ты, вядома, і не разлічвала,
што за творы пад сумнеўнаю назвой
«Блюз каралеўскае кухні»
нешта заплацяць),
натхніць мяне аднаго вечара
на рызыкоўную экспедыцыю
(пара пляшак чырвонага
і порцыя здаровага цынізму)
на вуліцу.
якая калісьці звалася
Узнясенскай,
у кватэру
з малюнкам карабліка і мора,
дзе табе сняцца
небанальныя ідэі
пра фатальныя супадзенні
паміж датамі нараджэння
і смерці
або пра тое, што
сябраваць можна
толькі з памерлымі.
а нашы каханкі і каханні
ніколі не сустрэнутьца

ў адной іпастасі,
у кватэру,
гаспадыня якой,
сціпла назваўшы сябе
Каралевай,
ловіцца на каву
і цыгарэты,
а часам
і на штосьці мацнейшае,
сцвярджаючы, што
ў гэтых сценах
водзіцца цэлая гурма
зданяў,
Не выключана, што
здані сапраўды адпавядаюць
тваёй класіфікацыі:
хатнія,
дарожныя
і самотны *genius Loci*,
які бадзяецца сярод калегаў,
бясконца мармычучы пад нос:
«Я *genius Loci*,
я помню дзяцінства
гэтага горада,
гэтае песні...»
Не выключана, што
пасля некалькіх келіхаў
мне заманецца

азdobіць гэтую стракатую кампанію
сваей персонаю —
а раптам
у хвалях блюзу
мне пашчасціць
пераканаць цябе, што
жывыя мужчыны таксама
падыходзяць на ролю сяброў
(хоць я ў сабе вельмі сумняваюся,
бо,
як ты з мілай непасрэднасцю
сцвярджаеш:
самы ўтульны ложак
у Каралевы).
А пакуль
мне застаецца
піць віно не з табою
і пускаць па хвалях блюзу
караблікі
з датамі нашага нараджэння
і нашае смерці.

Фаўна сноў

Чародка бялявых анёлаў
з нафарбаванымі вуснамі
над горадам з сярэднявечнае гравюры,
які ўтульна паколвае аблокі
цацачнымі спічакамі;
лагодны сабака Рэкс,
які меланхалічна дажоўвае
майго зайца Колю,
што жыў у мяне ў тыя часы,
калі я сам быў яшчэ неўміруchy;
знаёмы рыжы пітэканtrap
з-пад вокладкі мамінага падручніка гісторыі,
які ў дзяцінстве прымарожваў мяне
позіркам да падлогі,
а цяпер асвоіў шахматы
(я толькі апасаюся,
каб ты пад час партыі не зайшла ў пакой:
майму партнёру бракуе добрых манераў);
ружовая вужака
са смарагдавай каронаю на галаве
ў басейне, куды дае нырца
ў гарнітуры і пад гальштукам
нецвярозы тутэйшы паэт Анатоль,
падобны з твару да Гіёма Апалінэра;
падобны да самога сябе
цвярозы празаік Адам,

з якім мы ў 1863 годзе
асуджаem у налібоцкай леснічоўцы на смерць
зарослага рудым шчаціннем маскоўскага
лазутчыка,
што, апелюючы да міжнароднае практыкі,
патрабуе выканання апошняе просьбы —
з'есці бляшанку кілек у тамаце,
якую я хачу з'есці сам, і ў выніку
леснічоўку атачае рымская цэнтурыя,
што ваюе з інсургентамі на баку Аляксандра II ;
ты на сонечным плыткаводдзі
са скіленым над табою майм тварам,
адбітым у пералівістай плыні,—
ласкавыя ўгаворы не баяцца зяленых шчупакоў,
што ленавата казыгчуць
твае цалаваныя ступачкі,
пакуль мы любім адно аднаго ў цёплай вадзе,
узгадваючы формулу Геракліта,
якую я ўдасканалываю тваім іменем;
драўлянныя статуі святых апосталаў Пятра і Паўла,
якія гавораць на дзесяці мовах
(у тым ліку і па-кітайску)
у багатай віле з кандыцыянерамі
і тэррасаю над самым морам,
з якой можна назіраць, як,
чапляючыся за выступы скалаў
і
раз-пораз абрываючыся ў ваду,

уzechапы караскаюцца ўгору
дзесяткі два айчынных паэтаў;
ты ў чырвоным арктычным пухавіку,
пад якім па чарзе адтайваюць
паміж тваіх дваццацігадовых грудак
пакрытыя шэранныю лебедзі,
знойдзенныя намі сярод ільдзін і сумётаў
горнай цяніны
(ты сцвярджаеш, што гэта баліўскія Анды);
канцлер Вялікага Княства Літоўскага Леў Сапега,
што заклапочана зашпільвае на гаплікі сіні жупан,
выходзячы з XVI стагоддзя
праз маю прыбіральню;
ты за рэстаранным столікам
з ільснянскурым афрыканцам,
ахутаная ментоловай смugoю цыгарэтаў „Salem”;
Венера Ільская
з маёй падлеткавай галюцынацыі
ў пустой кватэры а палове пятай раніцы
з пагрозлівым надпісам «Cave amantem»⁴
на масянжовым цокалі;
жаўтатвары Акутагава,
падобны да в'етнамскага студэнта
з інтэрната нашае маладосці
з рукапісам «Жыщца ідыёта» пад пахаю і
чапурысты, як травеньскі грак,

Карл Густаў Юнг
з трактатам «Wandlungen und Symbole
des Libido»⁵
з кухлямі ў меру разбаўленага піва
каля жоўтае бочки
на вуліцы Странецкай у Полацку,
дзе мы паспелі з імі шчасліва размінуцца;
мы з табою на пляцы Гішпаніі ў Рыме —
ты ў серабрыстай сукенцы-трыко з «маланкаю»
ад палевай ямінкі на шыі
да схаванага пад срэбрам
пушыстага трохкунічка;
ты ў мяне на каленях
на каменнай лавачцы пад ніцай вярбою
каля выпаленага сонцам калумбарыя;
прахожыя,
народжаныя да і пасля Хрыстовага нараджэння;
жанчына з тэракотовай амфараі на плячы,
якую мы аклікнулі, каб
выпіць па шклянцы ламбруска
перед тым, як твая «маланка»
апячэ мне пальцы абяцаннем новых тайніц,
нязведеных за тысячы нашых блізкасцяў
на беразе стагоддзя,
чые астатнія гады
адплываюць у невараць

⁴ Сцеражыся той, што цябе пакахае (*лац.*).

⁵ «Метамарфозы і сімвалы лібіда» (ням.).

крохкімі крыгамі,
па якіх
мы
з табою
спрабуем,
трымаочыся за рукі,
перабрацца на той бок.
(Першы дотык змяшае вымярэнні й эпохі,
дзе мы існуем
ва ўсіх ранейшых і будучых увасабленнях;
слодыч абуджэння пацвердзіць:
мы з той самай матэрыі, што і нашыя сны.)
Калі сёння ты не прыснішся мне,
я сам папоўню фаўну тваіх сноў
сваёй сарамяжлівай сумотаю
з пахам канваліяў,
сваёй негаваркай пяшчотнасцю
з пахам язміну,
сваімі бессаромнымі вуснамі
з гаркавым пахам рамонкаў.
Я згодны нават на тое, каб
мы з табою прысніліся некаму трэцяму —
хай паўторыща
той бязгрэшны сон,
дзе мы сядзім на даху ньюёркскага хмарачоса
і,
боўтаочы над безданню босьмі нагамі,
успамінаем:

калі ты снілася мне,
калі сном быў я сам.

Пакой

Прахожыя
ідуць праз наш пакой
і аддаляюцца,
робячы жаданне яшчэ вайстрэйшым.
Галасы горада
гаснуць
адзін за адным
у нашых целях.
Музыка
гасне апошняю —
на вуснах
і кончыках пальцаў.

Свет
нараджаеца з ціхага ўскрыку
і смеху.
Дыханне
твoryць персікавы пушок
на шчацэ.
Музыка
прачынаеца
ў анфіладах гарачых прасцінаў.
Новая радзімка
з'яўляеца на худзенькім плячы.

Брытанскі музей

У античным аддзеле
мы гутарым з імператарам Веспасіянам
(9-79 гады нашай эры),
з тым самым, што абклаў падаткамі
грамадскія прыбіральні,
каб сказаць сыну. што
грошы не пахнуць.
Д'ябал з імі, з прыбіральніямі,
кажу я,
але навошта было асуджаць на выгнанне
стоікаў?
(А мая каханая
згаджаеца ў гэтую хвіліну на спатканне.)
Затое я пабудаваў Калізей,
апраўдваеца Веспасіян.
Але пры чым тут стоікі? —
не разумею я.
(А мая каханая
смела ўваходзіць
у чужыя дзвёры.)
Веспасіян незадаволена чмыхае
мармуровым носам,
страчаным у нейкім
з дваццаці прамінульных стагоддзяў.
Наш сусед Септымій Север
зласліва касавурыцца:

балбатня замінае яму
абдумваць паход на парфянаў.
(А мая кахраная
паказвае сваю грыўку
чужому люстэрку.)
Хтосьці адбіў імператару Септымію
абедзве руکі,
аднак, напэўна, усё-такі не за тое, што
ён пачаў узводзіць тэрмы Каракалы.
Попел яшчэ не засыпаў
фрэсак Пампеі,
і смугліавы патрыцый
займаецца любоўю з нявольніцай,
не зважаючы ні на нас,
ні на Ікараву авантуру,
ні на карабель Уліса.
(А мая кахраная
падстаўляе вусны для пацалунка і
дазваляе рабіць усе астатніяе.)
У Лондане цвітуць вішні.
У Менску падае дождж.
Уліс праплывае паўз выспу сірэнаў.
Мая кахраная кажа не мне:
гэта — маё надвор'е.

Deja vu⁶

Новае расчараўанне
з'явіцца ў знаёмым абліччы:
цёплага надвячорка з цішынею,
што звіла гняздо ў тэлефоне;
цнатлівай ночы з «Beatles»,
якія ў сне
сыграюць развітальнае «Let It Be»;
бязмежна-пустэльнага ложка
з нядзеляю на даляглядзе;
пачатага рукапісу,
які ні да кога не прыраўнуе;
белагрудай коткі,
якая ўладкуеца на стале,
зусім сур'ёзна лічачы,
што дапамагае пісаць;
кароткага дожджыка,
які дзесьці пакратает лапкамі
жоўтую парасонку;
званка старой прыяцелькі,
чые кахранне шмат гадоў таму
размінулася з тваім кахраннем;
вечаровага сябра,
які здзвівіцца, калі ты
папросіш цыгарэту...

---

⁶ Тое, што ўжо бачыў (*франц.*).

Вяртанне ў Менск

Дзве магілы
на зялёной выспе
праваруч шашы:
татаў помнік
З зорачкай
і надпісам па-расейску
і мамін,
беларускі,
з шасціканцовым крыжкам.
Бельчыцы
з рэздэнцыяй полацкіх князёў
і лёхамі на той бок Дзвіны,
бітком набітымі
гістарычнымі сюжэтамі.
Лепельскае возера,
дзе ў сярэднявеччы
жыў беларускі кузен
лох-нэскае пачвары,
што здабываў сабе дэсерт,
перакульваючы лодкі
з грамадзянамі
Вялікага Княства Літоўскага,
а калі выправіўся
на той свет,
смурод,
сцвярджаюць аўтары хронік,

моршчыў славянскія насы
ажно на Валовай азярыне
ў Полацку.
Запаведнік,
адкуль
выпушчаныя на волю
белавежскія зубры
ўпарты ідуць
праз усю Беларусь
на сваю гістарычную радзіму.
Абалонь Бярзіны
з чапурыстымі стажкамі,
аднаму з якіх я даверыў
сваю таямніцу.
У прыдарожных бярзяніках
ужо прачнулася
бzzавая здань вясны,
з якой душа хацела б правесці
ўік-энд.
(Англіцызм —
вынік дачытаных
у ваколіцах Бягомля
каментарыяў
да васемнаццатага эпізоду
«Уліса»:
месца дзеяння —
пасцель Молі Блум,
ірландскай мадам Бавары,

дакладней — яе сонная свядомасць;
час дзеяння —
адзінаццатая гадзіна вечара,
а магчыма,—
вечнасць;
орган, які рэпрэзентуеца тэкстам,
можна ўмоўна назваць
плоццю.
У руках Джойса
на фотаздымку
таксама чытаеца
яго неадчэпнае пытанне
пра душэўную хваробу
дачкі
ў якасці пакарання за «Уліса».)
Прызнанне сястры,
што апошнім часам
яна ўсе пільней
глядзіць на вуліцы
на старых жанчын.
Магіла сябра
(таксама праваруч шашы),
які аднаўляў :
Сафію і Богаяўленскі сабор
і памёр,
чытаючы Караткевіча,
хочъ значна больш любіў
Басе і Унамуна.

Лагойскія пагоркі,
за якімі пачынаецца
зона ўпэўненага прыёму
тваіх флюідаў.
Аўтобус
паспяхова пераадольвае
першую лінію
менскіх умацаванняў.
Усе, вядома, іначай,
але
мне хочацца
ўяўляць цябе
зусім адну
ў цёплай ванне з зялёнаю пенай,
сам-насам з часопісам,
з жаночымі ўспамінамі
і з тэлефонам,
да якога не трэба будзе бегчы,
пакідаючы на падлозе
мокрыя сляды.

Ян Баршчэўскі

Мы сустрэнемся
на пецярбургскім гасцінцы,
недзе каля Клясціцкай царквы,
а найверагодней — карчмы,
пад Янаў дзень,
бо ты ужо павінен прыйсці
болтшую частку шляху
з Санкт-Пецярбурга ў Полацк
(гэты шлях, між іншым,
карацейшы, чым наадварот,
што няраз даказвала Кліо),
адпачываючы ад прыватных уроکаў
лаціны і грэцкай,
згадваючы ўхвальныя словаы
самога Міцкевіча
(зрэшты, без вялікага піетэту),
які два-тры разы пагартаў
твае вершы.
Ёслевы прусакі
не здолеюць атруціць
смаку журавінавай палёнкі
(хоць у полацкіх айцоў-езуітаў
яна, безумоўна, мацнейшая).
Кабета Інсекта з Белай Сарокай
пакінуць нас у спакоі,
праўда,

мільгануцца перад агменем
велізарныя цені
Стаўраў і Гаўраў.
Урэшце
ў доме павятовага маршалка
сцвярджаюць, што і ты
частку дарогі са сталіцы
адольваеш наўпрост
у абліччы розных нязвыклых істотаў.
(Чаго ні наплятуць жаночыя языкі,
тонка ўсміхаешся ты,
унікаючы адказу.)
Кашэчы кароль Варпін
і мышыны Паднор
угамуюць сваіх шматлікіх падданых,
дамовіўшыся пра нешта з Будзімірам,
каралём усіх пеўняў.
Полацкія чарнакніжнікі
нарэшце спахопяцца,
паветра ў карчме загусцее
да кансістэнцыі палёнкі,
час упакорыщца чарам, і
не будзе ніякай гарантый,
што мы не выйдзем з карчмы,
цвёрда трymаючыся на нагах,
у пухкую завею
з далекай свечкаю
на падвоканні шляхціца Завальні.

Майстэрня

Баюся гасіць свято —
абступяць мяне скульптуры:
нясцерпна холадна ім
і самотна
ў цемры
без чалавечых рук і вачэй.
Так было і раней,
але тады
ў туманным цемрыве
ратавалі мяне
твае рукі і
твае вусны —
цяпер
раскрывае абдымкі
толькі сілумінавая Маргарыта.
Ноч навылёт
буду бавіць
у гэтым безгалосым натоўпе,
пакуль не адчую, што,
вярнуўшыся раніцой,
сябар убачыць
сярод сваіх скульптураў
яшчэ адну —
паміж Вітаутам
і безыменным жабраком.

Памяць

Памяць
любіць павучка,
што жыве за старым гадзіннікам.
Памяць
любіць жаўтлявую музыку
«Beatles».
Памяць
любіць матылькоў
на пыльным падвоканні.
Памяць
любіць сухія гарачыя рукі.
Памяць
любіць вусны,
што ўмеюць піць да дна.
Памяць
любіць імя,
у якім тояцца сотні іменаў.
Памяць таксама любіць.

Поплаў

Сярод высокай травы і красак
вядзе мяне маці
па поплаве.
Гэта смолкі,
паказвае яна.
А гэта зязульчыны слёзki.
А вось гэта — ястрэц.
А ў той кветкі няма назвы,
бо яна —
кветка твойго лёсу і
ты сам назавеш яе,
калі вырасцеш.
Гуляе па поплаве вецер.
Боязна мне:
а раптам,
пакуль вырасту,
скосяць кветку і не паспею
даць ёй наймення?
Маўчыць маці.
Мацнене вецер.
Стаю самотны
на сенажаці.

Парцалянавы домік

На сорак першы дзень нараджэння
ты падараўала мне
спічасты парцалянавы домік,
падобны да віленскіх мураванак
з вуліцы Арклю,
дзе не разгубіліся б
ні Януш Радзівіл, ні Сымон Будны.
У доміка здýмаецца дах,
і там можна запаліць свечку.
Тады ў неба маёй кватэры
падымаецца з коміна
бэзавае воблачка,
вокны ператвараюцца
ў кавалачкі бурштыну,
а блакітна-белыя сцены
робяцца цёплыя,
як кафля бабулінай грубкі,
і аб іх хораша грэць
азяблыя на марозе руки.
Калі ўмела прымружыць вочы,
у вакне можна шмат чаго ўбачыць:
партрэт фанабэрлівага продка на сцяне,
бутэльку светлага віна,
срэбную цукерніцу
з «марскімі каменъчыкамі»,
нас з табою за сталом,

драўляную лесвіцу на мансарду.
Потым прачынаюцца гукі:
чыркаюць запалкі,
скардзяцца рыплівыя прыступкі,
па якіх мы падымаемся ў спальню,
просіць не спяшацца
твой голас.
Мне падабаецца гульня ў чараўніка,
які адначасова
грэе дзіцячыя руکі аб кафлю
і цалуе цябе ўсюды,
куды могуць дацягнуцца
на хрусткай прасціне
мужчынскія вусны.
Ты не ведаеш, што
паводле майго тэстаманту
гэтая парцалянавая маё масць
ужо належыць табе.
Я абяцаю і *tam*
прыходзіць раней за цябе
і ставіць на парэчкавую сурвету
два высокія келіхі,
падобныя да буслінае пары
на скошаным поплаве,
а калі прыпазньюся —
чакай мяне на падвоканні
або ў кутку канапы,
скруціўшыся ў цёплы клубок

з ціхамірным дыханнем,
што пахне маладым целам
і старым горадам —
як у той дажджлівы вечар,
калі мы вярталіся з Вільні.

Памятаеш,
на сорак першы дзень нараджэння
ты падаравала мне
парцалянавы домік?
Тут мы будзем жыць.
легкадумна прамовіла ты.
не падазраваючы, што сказала
зусім блізкую праўду.

Горад

Памяці самога сябе

Дзень пры дні
глядзяць мне здзіўлена ўслед
збуцвелья манекены:
хіба яны
не адзіныя жыхары
ў гэтым горадзе?
Блukaю па вуліцах,
зацярушаных тонкім пылам,
на якім
бачу толькі
свае ўчараашнія сляды.
Блukaю па гэтым горадзе,
бо калісьці
сустрэў у пакручастым завулку
маленкія сляды
босых
ног.

Сёння
на ўтравелым пляцы
каля статуй,
дзе жыве мая сяброўка-яшчарка,
я распалю
вогнішча,
і, магчыма,
ты выйдзеш на пах дыму,

каб сагрэцца.

Сення

горад ажыве
і напоўніцца
людзьмі.

Пытаяю дарогу

Пытаяю дарогу
на старасвецкіх могілках
ля сінай бухты.

Будзе кавалак цемнае брукаванкі,
кажа сівы майстра,
што высякае на помніку
літары,
потым кавалак брукаванкі ружовае,
а за крыжам з чорнага граніту —
тры прыступкі
да
вашае
магілы.

Будуць кіпарысавыя прысады,
кажа стary садоўнік,
што падстрыгае нажніцамі
галіны,
потым лістоўніца сярод дроку,
а за ёю —
тры прыступкі
да
вашае
магілы.

Зайздрошчу старым:

няма ў мяне іхніх прыкметаў.
Цешуся,
бо прыкметы мае —
да
самых
прыступкаў —
мне аднаму належаць.

Матылькі

Калі дрэва разлучаюць з жыщцем,
карані яшчэ гоняць
па абарваных жылах
гаючы сок памяці,
яшчэ спадзяюцца на дзіва,
яшчэ бязгучна крычаць штосьці
нежывой лістоце.

Калі дрэва падас долу.
шырокае пнішча
ўсцешана засцілаюць крылцамі
блакітныя матылькі,
якія п'юць густы сок і,
захмляеўшы,
сняць, што яны — дрэвы,
якіх хочуць разлучыць
з жыщцем.

Яны спалохана прачынаюцца,
але
побач падае
новае дрэва,
і матылькі апускаюцца
на свежае пнішча,
каб зноў напіцца салодкага соку,
каб прысніць чужыя сны

і прахапіцца ад страху.

Матылькі яшчэ баяцца,
але
яны ведаюць:
у гэтым лесе
заўседы будзе спажыва.

Заставайся безыменнаю

Тут,
на хмурным ранішнім прыпынку,
мае веды пра цябе
абмяжоўваюца тым, што
ты жывеш у суседнім доме,
у цябе точаныя ножкі
і ўзімку ты носіш
футэрка з апосуму.
Мне — досьць.
Заставайся безыменнаю.
Я памятаю,
як цябе звалі
за залацістымі шторамі сну
ў душным азоне
нашай паўночнай сіесты,
памятаю,
як звалі кнігу на часопісным століку
і венгерскае віно,
што змывала апошняя бар'еры,
як звалі
твойго ласкавага пушыстага звярка,
што нясмела хацеў,
каб яго прыручылі.
Заставайся безыменнаю.
Што можна дадаць
у тыя зяленыя келіхі

пасля.
калі,
заплюшчыўши вочы,
мы былі маладымі аленямі, якія,
не ведаючы мінулага і прышласці —
гаравы, потны філіял вечнасці
ў зялёным лабірынце лесу —
асмягла збіраюць аксамітавымі вуснамі
белабокія журавіны
з прысмакам неўміручасці?
Заставайся безыменнаю.

Гарышча

Не лазь на гарышча,
наказвае бабуля,
дзіўнае чыніцца там:
няма нікога,
ды гавораць нейкія людзі,
плача дзіця, а ўчора
круціўся сам сабою
калаўротак.

Дзень навылёт
сяджу я ціхутка на печы —
слушаю гарышча:
смяющца там дзеци,
гігоча прыцішана конь,
стоена дыхае хтосьці,
слушаючы хату
або птушак на вільчыку.

Мы жывем у хаце,
над намі жыве гарышча,
над гарышчам — неба.

Берлінская фантазія

Сёяня на досвітку,
псрамяшаўшыся з крывею
і рэшткамі ўчарашняга віна,
пацек па маіх жылах
час мінулае восені,
які пахне
гарачымі булачкамі з карыцай
з пікантым дамешкам
танчэйшага за французскія духі
водару жаночага поту,
час, які гаворыць
ламанай ангельскай моваю
панка з ваяўнічым індыгавым грэбнем
на люстрана выгаленай галаве —
акурат яйка,
што ў часы канквістадораў
знесла з пярэпалаху
ацтэская пачвара
Далемскага музея,
паблізу якога вас
(каб вам пашчасціла прыйсці на свет
заходнеберлінскім сабакам)
пахавалі б на шыкоўных могілках,
паставіўшы мармуроны помнік
з фатаграфіяй або бюстам
(кажуць, там ёсць і пара магілаў

з крыжамі —
напэуна, іх уладальнікі
паспелі прыняць перад сконам
хрысціянства),
а паміж выбітымі на помніку
датамі бесклапотнага жыщца
сабачыя псіхолагі за прыстайную плату
(запіс да канца года звычайна закончаны)
апавядалі б вашым гаспадарам,
што вы пра іх думaeце —
на самоце і ў цеснай кампанії
ўкормленых дыпламантаў і ардэнаносцаў —
і, вяртаючыся дахаты,
вашы гаспадары
кідалі б няўажліве вока
на вокладку порначасопіса
(коітус на парашуце)
або на рэкламу суперкамфортнага ложка,
забяспечанага на ўсялякі выпадак
утульным пеналам для каханка,
або чыталі б узор нямецкага гумару —
«15 дзяцей — дастаткова!»,
транспарант над засмечанай вуліцай
у турэцкім раене Кройцберг,
дзе турыстычныя даведнікі
не раяць бадзяцца з надыходам цемры,
каб не папоўніць сваімі імёнамі
газетныя калонкі крымінальнае хронікі,

у раене Кройцберг,
дзе мы з'явіліся
(прагнучы не толькі кавы па-турэцку)
якраз той парою,
калі вечар
нядбайнym рухам падпітага швейцара
разнасцежвае дзвёры ночы,
а тутэйшых сутэнёраў
лёгка зблытаць з муэздзінамі.
(няхай доўжыць Алах вашы цені!),
дзе нашы незалежныя маршруты,
наварожаныя мне
цыганкаю з Камароўкі,
прадказаныя табе
цыганкаю з гановерскага дзяцінства,
перасякаюцца за столікам
турэцкага рэстаранчыка,
у якім Еўропу,
што засталася за Басфорам і Дарданеламі,
прадстаўляем толькі мы
і з якога нават з гэтае прычыны
трэба хутчэй выбірацца,
пагатоў паліцэйская сірэна,
далёкая, як поўня над мінарэтам,
уносіць поўную яснасць:
па адным мы не вырвемся, бо
адлік ідзе ўжо на секунды,
а таму часу на прывыканне рук

не засталося,
а таму галоўнае — не азірацца:
ні ідучы да дзвярэй,
ні спыняючы таксоўку,
ні на ранішній Alt Moabit,
ні на праспекце Ракасоўскага ў Менску,
дзе сёння лёг першы снег,
дзе сарокі пабіліся з галкамі
за пустое гняздо,
дзе я спалю ў попелцы
тваё дзіцячае фота
з дарослым надпісам па-нямецку,
які мне пераклалі толькі тут:
«Целам не трэба перакладчыкаў».

Божая кароўка з Пятай авеню

На спатканне з табой
мяне прывяла
бетонная спіраль
нью-Ёркскага музея Гугенхайма
і 2-я версія Імправізацыі № 28
Васіля Кандзінскага
разам з «Парыжам» Марка Шагала,
чый зеленавокі кот з чалавечым тварам
глянуў на мяне так выразна,
што я даў зарок
убачыць Эйфелеву вежу з вакна
раней, чым за свае грахі
вярнуся на зямлю
ў іпастасі каты —
якраз тады ты апусцілася на маю руку,
каб упэўнена залезці
ў левую кішэню.
Кім была
ў сваім мінулым увасабленні
ты?
Паслушніцай
Спаса-Еўфрасіннеўскага манастыра?
Першакласніцай з Серабранкі,
замучанай у ліфце
сексуальным маньякам?
А можа,

у цябе перасяліася
душа маёй сучасніцы,
якая жыве зараз
паводле менскага часу
і якой
апошні трамейбус
вяže з дзяцінства
сон пра старую Нямігу
і пра Татарскія Агароды?
У душным сабвэі
я даю табе
беларускае імя,
а на беразе Іст-Рывер
мы разам глядзім
на легкія самалёці,
што цягаюць па небе
рэкламу конкурсу фотамадэляў.
Магчыма, ты хочаш
палетаць з імі?
Не, табе яўна цікавей
абмеркаваць са мною
модныя сёння
беларуска-ірландскія аналогі,
абвінавачанні презідэнта Клінгана
ў адзюльтэры,
а таксама
фантасмагарычны помнік Леніну,
што, ратуючыся ад настальгіі,

усцягнулі на дах суседняга дома
эмігранты з СССР.
Менавіта тут я нарэшце разумею:
я — не тая расліна,
што прымецца на гэтай глебе,
нават калі перавезці сюды
такія помнікі з усёй Беларусі
і зладзіць на кожным
па буслянцы.
Пасадзіўшы цябе на далонь,
я паўтараю гэтае адкрыццё ўголас,
і ты,
паважна выслушаўшы,
супакоена раскрываеш крыіцы.

Тое лета

Тое лета
з першым пацалункам у духмянью макайку,
з уважлівым позіркам смерці,
з адзінокаю срэбнай кудзеркаю,
з ласанькай, што любіла цалавацца,
з зацвілаю азярынай,
якая памятае тваё цела з тых часоў,
калі вада ў ёй была празристая,
як твае сны...

Тое лета
будзе доўжыцца
даўжэй за нас.

Першая жанчына

Мая першая жанчына
выйдзе з сутоння
і прысядзе да майго стала.

Таннае віно
пальцецца ў кантовыя шклянкі.
Спелы сланечнік
зазірне ў цёплія шыбы.
Свежай пабелкай
запахнуць сцены мазанкі.
Ты мая першая жанчына,
і таму
ты ўмееш вяртаць час.
Ты мая першая жанчына,
і таму
час не ўладны над табою.
Ты —
мая першая жанчына.

Сустрэнуцца над сталом
нашы шклянкі.
Сустрэнуцца на стале
нашы руکі.
Сустрэнуцца на краі сусвету
нашы целы.

Памятаеш,
ты варажыла мне
па расколінах сцежкі?

Памятаеш,
ты варажыла мне
па птушыных пёрах?
Памятаеш,
ты варажыла...

Смуглыя пальцы
прабягуща па лініях
майго няспраўданага лесу.

Гагатавыя вочы
ўведаюць прышласць.
Распусныя вусны
журботна прашэпчуць:
о ромэ, ромэ...

Яе голас
будзе старэйшы за яе цела.

Яе вочы

будуць старэйшыя за яе голас.

Яе душа
будзе старэйшая за гэты свет.

Мая першая жанчына
выйдзе з сутоння
І прысядзе да майго стала.

Падарожнікі

Тroe мужчын
ідуць паўз мяне па чыстым снезе —
тры ланцужкі слядоў
цягнуцца за імі.

Тroe маіх сяброў
ідуць па белай нерушы,
і ланцужкі іх слядоў
абрываюцца.

Спачатку за адным,
потым за другім,
потым за трэцім.

Тroe маіх сяброў
ідуць па снезе,
не пакідаючы слядоў.

Чаму за вамі няма слядоў? —
спалохана крыгчу я.

Я маўчаў,
калі трэба было гаварыць,
адказвае першы.

Я гаварыў,
калі трэба было маўчаць,
адказвае другі.

А ты, мой самы дарагі сябра,
чаму ты не азірнуўся?

Ён глухі,
адказвае першы.

Ён нямы,
адказвае другі.
Тroe падарожнікаў
ідуць паўз мяне па чыстым снезе.

Прага

У гэтым горадзе
я маю некалькі знаёмых мужчын
і, прынамсі, адну жанчыну.
Цягнік прыходзіць раніцой, і
у той самы дзень
можна сустрэцца з усімі.
(Месцы даўно вызначаныя.)
Магістра Гераніма Пражскага,
прагуляўшыся па Карлавым мосце,
што нагадвае не надта маркотную дарогу
ў чысцець,
буду чакаць
з бляшанкай пльзенскага піва
ля каменнага вогнішча
святога Віта,
дзе я вышыгну дыктафон,
каб запісаць адну з казаняў,
прачытаных магістрам
праз тры гады пасля Грунвальда
ў царкве Іаана Багаслова ў Віцебску,
дзе ен не галіў танзуры і,
смешна памыляючыся,
утрапёна прамаўляў перад вернікамі
па-беларусінску,
у выніку чаго
пяць тысяч маіх продкаў

выправіліся на падмогу гусітам.
З Францам Кафкам
убачымся
на старых габрэйскіх мопілках,
дзе надмагілляў хапіла б на замак
або на брукаванку да Ерусаліма,
а пісьмёнаў — на Стары Запавет.
Лекамі ад збянтэжанасці
будзе няведанне мовы,
што надасць майму маўчанню
незаслужаную шматзначнасць.
(Урэшце, мне дайно вядома:
з пісьменнікамі
лепей абменьвацца
не словамі, а позіркамі.)
Я прынцыповы вораг
аднастайнасці,
аднак
месцам сустрэчы
з Ларысай Геніюш
зноў будуць могілкі,
дзе пахаваныя
два прэзідэнты БНР і
закаханы ў маю візаві тэнар.
Магчыма, сярод помнікаў і я
нарэшце прызнаюся ей
у каханні,
бо паміж намі

ўжо на пятнаццаць гадоў менш,
чым у тыя часы,
калі мы звалі яе Бабуляй.
Прафесар Карлавага універсітэта
Вацлаў Жыдліцкі
прызначыць сустрэчу
ў яго на Бенедыктынскай,
над піцэрыяй
і над крыўдамі,
якія добра запіваць бехераўкай,
што афарбуете вечар
зяленай гамаю,
чамусьці прынесшы згадкі
пра паручніка Лукаша,
што лічыў усіх чэхаў,
якія гавораць па-чэшску,
нечым накшталт карбанарыяў.
Набярэжная Влтавы
будзе філіялам
гэтага таемнага таварыства,
прапанаваўшы багатыя магчымасці
параўнання пражскіх ножак
з тваімі,
якія захочацца разбудзіць
у ранішнім нумары
цёплага восеньскага гатэля,
над кавярняй
са свойскаю назвай «Чартоўка»,

дзе ў спісе заўсёдных кліентаў
значыща пара лебедзяў,
што будуць цярпліва чакаць,
пакуль мы пакінем
яхту нашага ложка,
спусціўшыся на прыстань,
дзе можна карміць белых птушак,
замаўляючы бурштынавае віно,
пакуль Градчаны
не паплынуць па-над местам,
як славянскія думкі
Влтавы.

Сутонне

Дзіўнае сутонне
трывае над гэтым авшарам:
ці то світанак,
але сонца позніцца,
ці то вечар,
ды ніяк ноч не апусціцца.
Стаймо ў сутонні на ўзгорку —
не можам разгледзецца,
што там унізе:
постаці людзей,
што ідуць на галасы нашы,
ці пресста
слупкі ядлоўцу?
Запалім вогнішча,
пакуль зусім не сцямнела,
кажа адзін з нас,
і прыщемкі гусцеюць.
Зараз сонца падымецца,
кажа другі,
і неба на ўсходзе святлее.
Стаймо на ўзгорку,
чакаючы раніцы
або ночы,
а сутонне ўсё доўжыцца,
і тыя з нас,
што сышлі долу,

самі ператварыліся
ці то ў туманныя постаці,
ці то ў ядловец.
Стаймо ў сутонкі на ўзгорку,
і ўжо боязна нам
зірнуць
адно на аднаго.

Адейчы даўно

Гэта здарыщца
ў кляштары айцоў-дамініканай
у часы Стогадовай вайны,
а магчыма, вайны за гішпанскую спадчыну,
а магчыма, крыху раней ці пазней.

Аднойчы пасля вячэрні
ў кляштарную браму
пастукае падарожнік на стамлёнym кані,
а назаўтра малады прыёр
з бліскам у запалых вачах,
які выдае ў ім сухотніка,
седзячы на сонечнай тэрасе
з відам на Альпы або Пірэнеі
за сталом з клепсідрай і астралябіяй,
як на аўтапартрэце Скарбыны,
перагорне апошнюю старонку маей кнігі,
адолее пакутлівы прыступ кашлю,
адкінецца ў мулкім крэсле,
паглядзіць на гадзіннік на ўсходняй вежы,
скажа падарожніку:
ён не павінен напісаць гэтае кнігі,
і
пераверне гарачай рукою клепсідру.

Я буду ехаць у трамвайбусе
з відам на Серабранку,

чытаючы ўчарашнюю газету.
Падарожнік гнацьме каня
па горных дарогах.

Цягнік

Дзіўны цягнік
спыняеца штоночы
на нашым ліпнёвым пайстанку:
свецяцца вокны,
ды не відаць людзей за імі.
Там нікога няма,
шэпчаш спалохана ты
і завешваеш вакно фіранкаю.
Мы з табою —
апошня людзі на свеце.

Чакае цягнік,
нібы лес,
вабіць, як бездань,
светлай сваей пустэчаю,
каб павезці ў невараць.

Вусны ратуюць вусны,
цела ратуе цела,
душа ратуе душу.
Знікаем у полымі паратунку,
каб памерці разам
і разам уваскрэснуць.

Уваскрэсну на досвітку:
спіць за вакном

аснежаны горад,
чужое дыханне
кранае шчаку.
Ты ўваскрэнеш
у тое ж імгненне
на нечым плячы,
скажаш камусыці ў одуме:
дзіўны цягнік прысніўся мне —
свецяцца вокны,
ды няма нікога за імі.

Раніца 29 сакавіка 1994 г.

Гарбата з малаком
пасля ўчарашняга пітва,
якое. кажуць, ганараваў
яго зямляк Роберт Бёрнс
(ягоныя вершы, прызнайся,
падабаюцца табе меней
за яго ўлюбены напой),
здаецца слабаватаю.
«The Guardian» паведамляе:
учора ў Парыжы памер Эжэн Іянэска,
кароль абсурду,
які
разам з малалетнім ахвяраю
сексуальнага маньяка
рахмана глядзіць на цябе з газетнае паласы,
зняты на асноведзі сцяны
з партрэтам насарога ў натуральны памер.
З кухоннага падваконня
бліскае бурштынавым вокам
садовая ваверка,
што сцягнула са стала востры кавалачак
белага шакаладу з арэхамі.
Такія вавёркі ўжо не ўмеюць
скакаць з дрэва на дрэва —
перабягаюць ад ствала да ствала
па прысоленай градам селязінавай траве,

падобныя да пацяжэлых цыркавых гімнастак
у адстаўцы,

якіх калісьці любілі капітаны і маёры
паветраных сілаў Яе Вялікасці.

Ты раптам успамінаеш,
колькі табе споўнілася летась.

Доугае развітанне

Усе жыщё — развітанне з табой,
якое пачалося
яшчэ да майго з'яўлення на свет
і доўжылася ў радзільні
на полацкім Верхнім замку,
у лёхах
сабора святога Стэфана,
дзе чалавечы чэрап
быў самай ардынарнай знаходкай,
у першым мужчынскім досведзе,
набытым з палахлівай аднагодкаю
ў вясксвай лазні.

І ты, незнамая,
ужо развітвалася са мной
у дзіцячых гульнях,
у чужых абдымках,
у начных таксоўках,
пакуль два развітанні
не перасекліся у тым імгненні,
калі перад нашымі тварамі
займалася на галінцы крушыны
любоўю
пара лясных перламутравак
і дрыяды
з чорнымі ад чарніц вуснамі
заціхлі ў падлеску,

не адводзячы бессаромных вачэй,
а пылок з матыльковых крылцаў
аказаўся салодкі на смак
і вада ў нашым возеры
назаўеды засталася цяплемешаю
ад твайго
навекі маладога цела,
якое будзе развітвацца з майм
у чабаровых уладаннях
ліпеньскай яшчаркі,
у прыщемных успамінах
замшэлых азерных шчупакоў,
у снах нашых сыноў, якім
у сярэдзіне наступнага стагоддзя
прысніцца далёкае возера
і салодкі пылок
матыльковых крылцаў,
ва ўзоры якіх
зашыфраваная
наша вечная прыналежнасць
гэтай бясконцасці
развітання.

Мой табар

Колы,
стамлёкія яшчэ ў мінульм стагоддзі,
наракаюць на лёс
срэбнай ад пылу кібітцы
з трывма нажавымі ранамі.
Вецер
прыносіць з зяленых яроў
насцярожаныя пахі чужога жыцця,
узброенныя адпаліраванымі кіпцюрамі.
Агонь
згаладала смажыць мяса,
узятае ў бестэрміновы крэдыйт
у вечаровай весцы
з ненадзейнай аховаю з сініх мальваў.
Віно
хвалюеца ў біклазе,
альтруістъгна дакляраючы цёплую ноч.
Жанчыны
бязважка заміраюць
у карункавай пярыне папараці,
што памятае іх салодкі стогн
да першых прымараразкаў,
Матылькі-аднадзёнкі
ляньюцца падымаша з красак,
якія я збіраю
сваім аднадзёнкам-абранніцам.

Мужчыны

сноўдаюць па ўзлеску са стрэльбамі,
упэўненыя, што мае жанчыны належаць ім.
Няхай у табары застаўся
я адзін.

Ластаўкі
яшчэ садзяцца мне на плечы.

Манета

Гэтую манету
знейшоў я ў маленстве
пасля паводкі
на дзвінскім беразе.
Вызвалялася манета ад паціны
і зноў пакрывалася ёю.
Сціраліся на манеце
цъмянныя надпісы —
выступалі новыя.
Знікалі на ей
старыя гербы й партрэты —
узнікалі новыя гербы і профілі.
Купляў я за гэтую манету
нянавісць.
Купляў за яе
славу.
Нават каханне
купляў я за яе.
Ды кожны раз
вярталася да мяне мая манета,
бо танны тавар браў я.
Прыйду на дзвінскі бераг
пасля паводкі,
запытаюся ў сябе самога:
дзеля чаго знайшоў ты ў малекстве
гэтую манету?

Эштафія маёй котцы

Цябе звалі Бася,
а цалкам — Басота
(1992 — 1995),
і я магу прызнацца,
што любіў цябе значна больш,
чым абсолютную большасць
вядомых мне двухногіх істотаў.
(Тлумачэнні прагучаць пераканаўча,
але банальна.)
Я складаў табе
пацверджаныя сумнеўнымі пячаткамі
радаводы —
ад стрыечнай сястры
коткі белыпіскэе каралевы
і ад бабулі ўлюбенага ката
далай-ламы.
Я выдумляў табе
экзатычныя пароды —
ад тыбецкай барсітай
да радзівілаўскай белагрудкі,
якою ты афіцыйна лічылася
апошнім часам,
хочь была ўсяго толькі
дачкою вясковае рыскі,
якая падгуляла
з тутэйшым

сібірскім эмігрантам.
Ты церлася аб ногі маіх таямніцаў
і даверліва ўскоквала ім на калені.
Нажлукціўшыся віна,
я чытаў табе свае вершы,
абзываю чы пры гэтым знаёмых творцаў
графаманамі і ананістамі,
а ты,
круцячы вавёрчыным хвастом,
глядзела на мяне дакорліва,
як жонка.
Рыжы дваровы кот
залазіў на таполю
да вышыні чацвёртага паверха,
ты ўскоквала на парэнчы гаўбца,
і вы маглі гадзінамі
неадрыўна глядзець адно на аднаго
лімонавымі вачымі.
Гэта быў твой першы раман.
Ты любіла сядзець паміж кніжак
на маім пісьмовым стале,
беспамылкова займаючы сваю нішу
ў паставе вусатага сфінкса,
пільна ўглядаючыся
ў мае сінія іерогліфы і
старанна прыціскаючы
трохкалёраную лапкай
кожны спісаны аркуш.

Ты памерла
на пыльным гарышчы
сярод польскіх падручнікаў
і заходнебеларускіх календароў.
(Маючы ахвоту,
у тваім сконе няцяжка знайсці
нешта сімвалічнае.)
Магчыма, у астатнія імгненне
ты ўспомніла
пра мяне.

Згадка пра мора

Калі зрастуцца
нашы нервовыя валаконцы,
калі мае лейкацыты
пабягуць па тваіх хрызalітавых жылках,
калі саленая руки
ператворацца ў плаўнікі
і
мы слізганем у аквамарынавыя глыбіні,
з тэрасы ўвойдзе
паважная чайка і,
нахіліўшы набок галаву,
строга прамовіць:
запомніце гэты дзень,
сёння —
свята найкарацейшага ценю.

Оксфард

Ад пергаменай готыкі
і ад завеі
над здзіўленымі нарцысамі
кружыцца галава,
і есьць рызыка
небяспечна адхіліцца ад курсу,
пагатоў
глуха маўчаць пра Беларусь
навігацыйныя мапы
Бадлейнскай бібліятэкі,
дзе з сённяшняга дня
будуць пыліцца
дзве мае кніжкі пра Полацк.
Арыенцірам можа стаць
тваё імя,
напісаная вярбовым дубчыкам
на белым ходніку,—
толькі яго
імгненна схрумстае
памаранчавы снегаўборачны вусень.
Дзеля пэўнасці
гэты арыенцір
лепей надрапаць
на стальніцы,
выслізганай лакцямі
дзесяці студэнцікіх пакаленняў,

што пасля гулкіх аўдыторый
спасцігалі горкую мудрасць
пад нізкай столлю
піўніцы «White Horse»,
а па-нашаму проста «Белы Конь»,
дзе кірыліца
ўжо адваявала сабе плацдарм
у выглядзе
папулярнага рэсійскага слова
з трох літар.
Па галерэях Крайстчорч-каледжа,
палохаючы японскіх турыстаў,
бадзяецца дух
Льюіса Кэрала.
У заснежаных лугах
мільганецца духам Алісы
вухрыстая лісіца.
Лондан
вынырне з завірухі
мокрай няўтульнасцю
дыкенсаўскіх паралелепіпедаў.
Тэмза
разам з душою
будзе перажываць
перыяд адліву,
а на ўскраіне ночы
прысніцца ангельскамоўны сон:
я буду гувернёрам

малалетняга лорда
і пад спеў ранішніх драздоў
з асалодаю адлупцую яго
за нявывучаныя правілы
напісання «ў».

1 красавіка 1995 г.

Гэты непаважны дзень
добра пачаць з малітвы
ў грэка-каталикай царкве
святых апосталаў Пятра і Паўла
ў лонданскім раёне Фінчлі;
потым табе прапануюць паслухаць
мемуары суайчыннікаў
(весачка пад Нясвіжам,
Афрыка і Монтэ-Касіна)
з беларускага дома
на Renn Road,
дзе ўчора зацвілі магноліі;
потым ты выправішся падземкаю
на Трафальгарскі пляц,
дзе круглашчокія землякі
Стывенсана і Вальтэра Скота
з загарэлымі нагамі
пад кароткімі клятчастымі спадніцамі
выдзымываюць з дудаў
зусім беларускія мелодыі,
наслухаўшыся якіх,
ты недасведчана ўваб'ешся
ў паб,
запойнены паракамі
дзіўных закаханых, і.
не дапіўшы віна,

збяжыш ад лонданскіх гомасексуалістаў
да імпрэсіяністаштой
з Нацыянальнай галерэі,
каб аддыхацца
на бульварах Пісаро
і згубіцца
ў блакітна-зялёным натоўпе
Рэнуаравых «Парасонаў»,
у якім
цябе чакае знаёмства
з расейскай прастытуцію
і мексіканскай студэнткай
з антычнай фігуркаю
ў чорным трыко
(як заўседы ў тваім жыцці,
усё адбываецца
з ініцыятывы жанчыны).
Ты выбираваш мексіканку,
з якой цябе аб'ядноўвае
аднолькова вусцішная
ангельская мова
і прыкладна аднолькавы
бюджэт падарожжа;
грошай усе ж хапае,
каб запрасіць яе ў «Salisbury»,
а ангельскай мовы —
каб растлумачыць, што ў гэтым пабе
любіў бываць

са сваімі каханкамі
Оскар Уайлд;
яе ангельскай
хапае на падазроне пытанне,
ці не з гэтых і ты сам
(абазнанасць у тутэйшай літаратуре
можна ацаніць даволі высока),
пасля чаго ты назіраеш
тэатральны ўздых палёгкі,
бо здолеў растлумачыць,
што — не,
але гэта абсолютна не значыць,
што пасля пінты піва
і дзвюх філіпінскіх цыгарэтаў
смуглавая ручка
ўжо мае права
расшильваць гузікі
на тваей зялёной кашулі,
якая памятае
зусім іншыя пальцы,
і працягваць
сваю рызыкоўную экспурсію;
ты намагаешся прадэкламаваць
страfu мясцовага класіка
пра зайдзроснае шчасце
мяняць стан душы
гэтаксама проста,
як пенні можна памяняць

на шылінг
(намёк застaeцца нeразуметым);
мовы
катастраfічна не хапае,
аднак,
прапусціўшы неістотныя дэталі,
ты павінен прызнацца, што
вашае развітанне
нічым не нагадвала ўцёкі, бо
мексіканскія студэнткі
не павінны кепска ўспамінаць
мужчынаў з Рэспублікі Беларусі,
асабліва тады,
калі толькі што пачулі
пра яе існаванне.
Шатландцы яшчэ надзымуваюць
свае гумовыя шчокі
каля Нэльсанавай калоны,
і ў іхны капялюш
апускае паўфунта
гнуткая мурынка,
падобная да негатыву
адной жыхаркі менскіх вуліц,
а з боку парку святога Джэймса
ляціць над горадам
парачка качак,
што нясе табе на крылах
востры прыступ,

напэўна, зусім беспадстаўнай
рэўнасці,
ад якога можна вылечыцца
толькі беларускай,
а не ангельскай дозаю
брэндзі,
пасля чаго
найлепей вярнуцца ў галерэю і,
выбраўшы ўдалы ракурс,
схавацца за кансоллю
на пейзажы Констэбла,
дзе пахне прывялым трывпутнікам
і дзяцінствам,
а таму так соладка драмаць,
пакуль у апусцелай зале
музейны служка
ў абліччы немаладога нашчадка
ямайскіх рабоў
не кране цябе за руку
і не скажа, што
малады чалавек стаміўся,
бо прыехаў аднекуль здалёк;
ты ветліва ўдакладніш — адкуль,
а на пытанне, дзе гэта,
нечакана рэзка адкажаш:
там, дзе ніколі не было
рабства,
адразу задушліва пачырванеўшы —

праз сваю нетактоўнасць
і праз тое, што скарыстаўся
гіпербалай.

Грынвіцкі мерыдыян

Я думаў:
гэта дзіцячая забава —
пераступіць цераз медны пасак
мерыдыяна
і апынуцца
ў заходнім паўшар'і,
але,
зрабіўшы гэты крок,
раптам зразумеў, што
ты засталася
ва ўсходнім,
і мне зрабілася
страшна.

Дарога ў Полацк

Дарога ў Полацк
пасля спаткання з табою
падобная на дарогу з Эдэму
ў яго ліпенскія ваколіцы.
Разгорнутая на каленях кніга:
«Дзень быў блакітны,
як адварот птушынага крыла...»
Хіба гэта не пра нас?
Мімалётны сон,
шчаслівы, як кацянія на бервяне
пад дзедавай арабінай.
Твае чарэшневыя вусны
яшчэ блукаюць па бульварах і завулках
горада, які завецца маім целам.
Чырвоны акварыум «Ікаруса»
ўвачавідкі поўніцца бурбалкамі кіслароду.
Суседка ў кароткай спаднічцы
з тваімі асиметрычнымі ямачкамі
на падбародку,
калі ты смеяшся
з майго шапляявага блазнавання.
Азёры сярод спадзістых пагоркаў сведчаць:
аўтобус не збіўся з курсу.
Знаёмы скульптар сцвярджае, што тут
(прашу трymацца паважна)
зноў завяліся ундзіны,

вядомыя з гістарычных крыніц
мінулага стагоддзя
(пра гэта ўжо напісала сталічная газета).
Не выключана, што ў іх —
ногі маёй суседкі
з каленямі, як яблыкі-папяроўкі,
якія я хачу накрыць
сваёй расхваляванай далонню,
каб адчуць сорам перад табою,
каб востра адчуць тваю ўладу,
што здаецца мне сёння
найвышэйшаю формай свабоды.
Табе лепей не ведаць:
без цябе я рызыкаваў бы застацца
толькі магчымасцю самога сябе,
не ўведаўшы,
як цалуюцца ундзіны
ў чырвоным «Ікарусе»
па дарозе з Эдэму ў Полацк,
па дарозе ад нас да цябе,
па дарозе з прадоння бясконцасці
ў бездань нябыту,
сагрэтую чарэшневымі вуснамі,
якія асцярожна робяць
салёны глыток.

З м е с т

- Паром праз Ла-Манш 5
Сустрэчныя 9
Парыжанка з Кнюса 10
    Твае імёны 14
Архіварыус Война 15
    Студня 17
Бібліятэка імя Скарбыны ў Лондане 18
    Мансарда 21
Вучыла бабуля 23
    Каханка 24
Двое зар'ятаў 25
Рэцэпт неўміручасці 27
    Азярына 29
Бэзавы адвячорак ка краі стагоддзя 30
    Урира еропс 33
У Карапевы 34
Фаўна сноў 37
    Пакой 41
Брытанскі музей 42
    Deja vu 44
Вяртанне ў Менск 45
    Ян Баршчэўскі 48
    Майстэрня 50
    Памяць 51
    Поплаў 52
Парцалянавы домік 53
    Горад 55
Пытаю дарогу 56
    Матылькі 57
Заставайся бэзыменнаю 58

- Гарышча 60
Берлінская фантазія 61
Божая кароўка з Пятай авеню 64
    Тое лета 66
Першая жанчына 67
    Падарожнікі 69
    Прага 70
    Сутонне 73
Аднойчы даўно 74
    Цягнік 75
Раніца 29 сакавіка 1994 г. 77
Доўгае развітанне 78
    Мой табар 80
    Манета 81
Эпітафія маем котцы 82
    Згадка пра мора 84
    Оксфард 85
1 красавіка 1995 г. 87
Грынвіцкі мерыйдыян 91
Дарога ў Полацк 92

Арлоў У.

Фаўна сноў: Вершы.— Мн.; Маст. літ., 1995.— 95 с.

ISBN 985-02-0306-4.

Уладзімір Арлоў — аутар шматлікіх кніг прозы і аднаго паэтычнага зборніка «Там, за дзвярыма».

Гэтая кніга — другое рызыкоўнае падарожжа вядомага пісьменніка з абжытага мацерыка прозы да астравоў паэзii.

Літаратурна-мастацкае выданне

АРЛОЎ УЛАДЗІМІР АЛЯКСЕЕВІЧ

Фаўна сноў

Вершы

Рэдактар Л. В. Дранько-Майсюк.

Мастак А. М. Кашкурэвіч.

Мастацкі рэдактар А. М. Малышава.

Тэхнічны рэдактар М. Ц. Папкова.

Карэктар І. М. Палацкі.

Аперацары В. І. Барута, К. І. Санжарзуская.

© OCR: Камунікат.org, 2010 год

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2010 год

© PDF: Камунікат.org, 2010 год